

Η Β' Βουλγαρική Κατοχή στην Ανατ. Μακεδονία, 1916 - 18

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣΙΑΝΗΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ

Η ιστορική έρευνα της Βάσως Ευαγ. Μώραλη (Δημοσιογράφου, τ. Δικηγόρου) θα δημοσιευτεί σε 13 συνέχειες στο Κόσμο της Τετάρτης

ΕΙΔΙΚΗ ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Η ιστορική αυτή Εισήγηση αφιερώνεται:

- στη μνήμη των μαρτύρων προγόνων μας της Ανατ. Μακεδονίας –και ιδίως στους προγόνους συγχωριανούς μου (Νικησιανιώτες και Νικησιανιώτισσες), που βρήκαν φρικτό θάνατο ή βασανίστηκαν από τους Βουλγάρους στις τρεις βουλγαρικές Κατοχές στον 20ό αιώνα, αλλά
- και στη μνήμη του ακάματου ερευνητή και συλλέκτη τεκμηρίων της Ιστορίας της Ανατ. Μακεδονίας αειμνήστου Νικολάου Ρουδομέτωφ (ιδρυτή και πρωτεργάτη του Ιστορικού και Λογοτεχνικού Αρχείου Καβάλας) για το ανυπολόγιστης αξίας εθνικό έργο που πρόσφερε επί δεκαετίες στον τόπο μας.

ΒΑΣΩ ΕΥΑΓ. ΜΩΡΑΛΗ

Οι όμηροι της Νικήσιανης –όπως κι οι Έλληνες άνδρες όλης της Ανατ. Μακεδονίας, ηλικίας από 17-18 έως 55-60 ετών (αλλά και κάποιοι μικρότεροι και μεγαλύτεροι από τις ηλικίες αυτές)- στις αρχές του Καλοκαιριού του 1917 (22 με 24 Ιουνίου) οδηγούνταν πεζή στη Δράμα ή στον Γάζωρο («Πόρνα») Σερρών κι από εκεί με τρένα (σε βαγόνια κατάκλειστα, μεταφοράς ζώων, σε άθλιες συνθήκες), μεταφέρονταν μέσω Αδριανούπολης στο Σούμεν (ή Σούμλα όπως ονομαζόταν αλλιώς η πόλη αυτή): στο μεγαλύτερο κέντρο συγκέντρωσης των Ελλήνων ομήρων –στη βορειοανατολική Βουλγαρία. Από εκεί τους προωθούσαν σε κάθε γωνιά της τότε Βουλγαρίας! Προηγουμένως, στην Αδριανούπολη οι άρπαγες κι άπληστοι Βούλγαροι τους ξεγύμνωναν εντελώς, τους έπαιρναν ό,τι έβρισκαν πάνω τους (ρούχα, παπούτσια, χρήματα, ρολόγια) και τους άφηναν με τις ώρες κάτω από τον καυτό ήλιο για να τους περάσουν, δόθην, από απολύμανση. Εκεί τους ξύριζαν από την κορυφή μέχρι τα νύχια και τους έπλεναν με σαπούνι -υποτίθεται απολυμαντικό. Μετά –δόθην καθαρούς- τους στοιβαζαν 60-70 μαζί, όρθιους, σε κατάκλειστα βαγόνια (χωρίς κανέναν εξαερισμό) και δεν τους επέτρεπαν να κατεβούν επί έξι και επτά μέρες ούτε για τις σωματικές ανάγκες τους!.. Χωρίς τρόφιμα και χωρίς νερό, μέχρι να φτάσουν στο Σούμεν. Όποιος προσπαθούσε να βγει σε κάποιον σταθμό ή να σπάσει κάποιο σανίδι του βαγονιού για να πάρουν λίγο αέρα μέσα στην αφόρητη βρώμα που επικρατούσε ή για να προμηθευτεί ένα ξεροκόμματο ή λίγο νερό, οι Βούλγαροι τον σκότωναν επί τόπου! Δεν ήταν λίγοι όσοι πέθαναν κατά τη διάρκεια αυτού του φρικτού ταξιδιού!..

Τα σημεία όπου επιβεβαιωμένα προωθήθηκαν οι όμηροι από τη Νικήσιανη ήταν: Το Κίτσεβο (μεταξύ Αλβανίας και Σκοπίων), το πιο απάνθρωπο «στρατόπεδο συγκέντρωσης» απ' όπου μόνο ο ένας στους 10 έφυγε ζωντανός και έχοντας τα λογικά του. Τα Χιτλερικά στρατόπεδα συγκέντρωσης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν σαν παιδικές κατασκηνώσεις μπροστά στην «Κόλαση» του Κίτσεβου –όπως το περιγράφουν οι λίγοι τυχεροί (Έλληνες και Σέρβοι) που επέζησαν εκεί. Στο Κίτσεβο υπήρχαν απέραντα πρόχειρα νεκροταφεία Ελλήνων ομήρων, μ' έναν απλό ξύλινο σταυρό επάνω σε κάθε τάφο που έβαζαν οι συγκρατούμενοί τους. Αμέσως μετά τη συνθηκολόγηση της Βουλγαρίας, οι Βούλγαροι διέταξαν τους εναπομεινάντες ομήρους και ισοπέδωσαν τα πρόχειρα αυτά νεκροταφεία, για να σβήσουν κάθε ίχνος από τα φρικιαστικά εγκλήματα τους...

Το Ραντούγεβατς και το Ζαϊρέντεχαρ στην ανατ. Σερβία (κατεχόμενη τότε από τους Βούλγαρους) κοντά στα σύνορα με τη Ρουμανία, το Κάρνομπατ (στην ανατολική Βουλγαρία –ανάμεσα στο Σλίβεν και στο Μπουργκάς) –άλλος τόπος μαρτυρίου αυτός!- η Ντομπρουζά/ Ντομπρίτς στη βορειο-ανατολική Βουλγαρία, κοντά στις εκβολές του Δούναβη και στα σύνορα με τη Ρουμανία, η Λομ, η Λονς Παλάνκα, η Βίντεν, το Πράχοβο, η Νεγκοτίν, το Κόσπαβαρ, η Τζουμαγιά κ.α. ήταν περιοχές όπου βρέθηκε επίσης ο κύριος όγκος των Νικησιανιωτών ομήρων.

Οι δε ιερείς της Νικήσιανης Παράσχος Κυρκούδης και Αθανάσιος Παπαθανασίου οδηγήθηκαν (όπως προαναφέραμε, μαζί με όλους τους κληρικούς της Ανατ. Μακεδονίας) στο Σέβλιεβο, στο βάθος του βουλγαρικού βορρά κοντά στο Βέλικο Τάρνοβο.

Ακολουθούν δυο ενδεικτικές σελίδες του χειρόγραφου καταλόγου 305 εκτοπισμένων (ομήρων) της Νικήσιανης, με ημερομηνία 5/12/1918, όπως διατηρείται στα αρχεία του υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας:

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΠΑΛΛΙΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ (ΚΑΙ ΜΗ) ΟΜΗΡΩΝ ΝΙΚΗΣΙΑΝΗΣ, 1918 (Δεξιά)

Στο τέλος του εγγράφου, μετά τον μακρύ κατάλογο των 305 «επανελθόντων», «μη επανελθόντων» και «αποβιωσάντων» ομήρων της Νικήσιανης, σημειώνεται:

«Οι μη επανελθόντες κατά πληροφορίας παλιννοστούντων παραμένουν εις Σούμλαν (σ.σ. γνωστή και ως Σούμεν) της Βουλγαρίας»

Τελικά από τους 47 «μη επανελθόντες» μόλις οι 10 κατόρθωσαν και επέστρεψαν ζωντανοί!

Πάντως, από τον κατάλογο λείπουν εκ παραδρομής τα ονόματα τριών ακόμα ομήρων: του Πασχάλη Ξενούδη/Ξένου και του Τριαντάφυλλου Κόλτσιου που επανήλθαν καθώς κι ενός ακόμη (αγνώστου).

Το έγγραφο υπογράφουν ο Πάρεδρος (Προεδρεύων της Κοινότητας Νικήσιανης) Γρηγόριος Παζιώνης και οι Κοινοτικοί Σύμβουλοι Ευάγγελος Ηλ. Μπαντής και Δημήτριος Ξένου (Ξενούδης). Οι δυο πρώτοι μόλις είχαν επιστρέψει από την εκτόπισή τους στη Βουλγαρία.

№	Όνομα ομήρων	Ηλικία	Όνομα ομήρων	Ηλικία
1	Αθανάσιος Παπαθανασίου	24	Νίκος Αθανασίου	24
2	Δανιήλ Μεταξοφί	25	Γεώργιος Αλ. Αθανασίου	25
3	Γεώργιος Σαραφίδης	26	Κωνσταντίνος Δ. Ξένου	26
4	Κωνσταντίνος Σαραφίδης	27	Γεώργιος Αλ. Ξένου	27
5	Κωνσταντίνος Κιτσα	28	Γεώργιος Κωνσταντίνου	28
6	Αθανάσιος Κιτσα	29	Γεώργιος Κωνσταντίνου	29
7	Γεώργιος Μεταξοφί	30	Γεώργιος Σαραφίδης	30
8	Αθανάσιος Μεταξοφί	31	Γεώργιος Σαραφίδης	31
9	Γεώργιος Χριστόφορος	32	Γεώργιος Αθανασίου	32
10	Γεώργιος Δ. Ξένου	33	Κωνσταντίνος Ξένου	33
11	Κωνσταντίνος Δ. Ξένου	34	Βασίλειος Ξένου	34
12	Κωνσταντίνος Δ. Ξένου	35	Γεώργιος Σαραφίδης	35
13	Γεώργιος Αλ. Ξένου	36	Γεώργιος Αλ. Ξένου	36
14	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	37	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	37
15	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	38	Γεώργιος Κωνσταντίνου	38
16	Βασίλειος Δ. Ξένου	39	Γεώργιος Κωνσταντίνου	39
17	Αθανάσιος Κωνσταντίνου	40	Γεώργιος Σαραφίδης	40
18	Γεώργιος Δ. Κωνσταντίνου	41	Βασίλειος Ξένου	41
19	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	42	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	42
20	Κωνσταντίνος Βασιλείου	43	Γεώργιος Κωνσταντίνου	43
21	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	44	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	44
22	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	45	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	45
23	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	46	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	46

№	Όνομα ομήρων	Ηλικία	Όνομα ομήρων	Ηλικία
234	Αθανάσιος Κωνσταντίνου	234	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	234
235	Γεώργιος Σαραφίδης	235	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	235
236	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	236	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	236
237	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	237	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	237
238	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	238	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	238
239	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	239	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	239
240	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	240	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	240
241	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	241	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	241
242	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	242	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	242
243	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	243	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	243
244	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	244	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	244
245	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	245	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	245
246	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	246	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	246
247	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	247	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	247
248	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	248	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	248
249	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	249	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	249
250	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	250	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	250
251	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	251	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	251
252	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	252	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	252
253	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	253	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	253
254	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	254	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	254
255	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	255	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	255
256	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	256	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	256
257	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	257	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	257
258	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	258	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	258
259	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	259	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	259
260	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	260	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	260
261	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	261	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	261
262	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	262	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	262
263	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	263	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	263
264	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	264	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	264
265	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	265	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	265
266	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	266	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	266
267	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	267	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	267
268	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	268	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	268
269	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	269	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	269
270	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	270	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	270
271	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	271	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	271
272	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	272	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	272
273	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	273	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	273
274	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	274	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	274
275	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	275	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	275
276	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	276	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	276
277	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	277	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	277
278	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	278	Κωνσταντίνος Αλ. Ξένου	278

(Πηγή καταλόγων: Αρχεία Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών)

